

Naturmål for Skjern Enge

Dato for udarbejdelse: 1. oktober 2020

Dato for gennemgang med forpagter:

Evt. Revision: version 1.

Formål med dokumentet ”Naturmål”

Formålet med forvaltning af arealet er at fremme og udvikle naturværdien og biodiversiteten, samtidig med at friluftslivets muligheder sikres, samt at landskabslementer og kulturhistorie bevares.

Naturmål:

- udarbejdes med henblik på at styrke dialogen mellem Naturstyrelsen og arealets forpagter/dyreholder.
- beskriver hvad forpagterens/dyreholderens indsats skal bidrage til, således at forpagter/dyreholder får indsigt i det konkrete formål med forvaltningen af arealet og derved aktivt kan bidrage til at fremme arealets naturværdier.
- tager udgangspunkt i de relevante planer for området herunder driftsplaner, Natura 2000-plejeplaner og fredningskendelser.

Lokalitet

Tøvelsig

Et samlet indhegnet areal på ca. 25 ha., hvoraf 2 ha. er småsøer, vådområder, pilebevoksning mv.

Formålet med naturforvaltningen på arealet

De overordnede målsætninger for Skjern enge er bestemt gennem Skjern Å loven. Hovedmålet med driften og plejen af Skjern enge er, at det unikke naturområde styrkes og udvikles som et åbent ådals landskab med store, sammenhængende engarealer og vådområder med stor biologisk mangfoldighed. Landskab og naturhensyn er derfor i fokus ved prioritering af naturplejetiltag og rekreative interesser.

Den biologiske mangfoldighed på arealet søges styrket gennem målrettet pleje med græsning og udvikling af arealets mosaikker af naturtyper med hovedvægt på de ferske enge. Særligt er der fokus på at skabe yngle- og fourageringslokaliteter for engfugle og fugle tilknyttet vådområder, ligesom der i øvrigt lægges vægt på udviklingen for og beskyttelsen af de arter og plantesamfund, der danner baggrund for Natura 2000-udpegningen.

Tilstand

Arealet fremstår lysåbent med enkelt mindre partier med pil. Den hidtidige afgræsning med kvæg og supplerende slåning har ikke været helt tilstrækkelig ift. at begrænse udbredelsen af lysesiv som visse steder er markant på arealet. Arealet er siden genopretningen gradvist blevet vådere visse steder.

Forekomsten af pil og især lysesiv ønskes minimeret på dele af arealet med henblik på at udvikle tilstanden for engen.

Der er ikke registreret Natura2000 habitatnatur på arealet ligesom der heller ikke er registreret levesteder for arter i henhold til Natura2000 udpegningsgrundlaget.

Hele arealet er udpeget som beskyttet §3 natur i henhold naturbeskyttelsesloven. Se kort over §3 i bilaget.

Særlige forhold

Gjalbækken løber igennem arealet og via en viadukt ført over Sdr. Parallelkanal. Viadukten er etableret af hensyn til havørred og andre fisk så vandring ikke skal ske igennem parallelkanal. Grundet tilsanding er løbende oprensning af bække på det yderste stykke nødvendig såfremt skånsom grødeslåning ikke er tilstrækkeligt med henblik på at undgå aflejring af sand.

Af særlige brugergrupper kan nævnes især lystfiskere idet laksefiskeriet i Skjern å og Omme å er særdeles attraktivt. Desuden er arealet et af de arealer hvor jagt i et begrænset omfang er tilladt i henhold reglerne og praksis for de statslige arealer i Skjern enge.

Fokusarter og/eller struktur

Arealet skal afgræsset med henblik på at skabe et lavt plantedække. Dette kan dog ikke opnås i de vådere områder, hvor supplerede slåning med henblik på decimering af lysesiv ikke mulig. Arealet skal græsses relativt kraftigt hvormed de bedste forudsætninger for ynglende engfugle skabes.

Opvækst af pil skal reduceres og hindres ved græsning og supplerende nedskæring.

Beskyttelse, arealudpegning og registreringer

Lokalitet	Naturværdi	International beskyttelse	National beskyttelse (NBL §3, fortidsminder mm.)	Fredning og/eller reservat
Tøvelsig	Lokal bioscore: 6-8. Primært 7.	Natura 2000: Nr. 68 Skjern å Ingen udpegningsnaturtyper eller udpegningsarter	Primært Eng, men også småpartier med mose og søer. Ingen registrerede fortidsminder.	Bekendtgørelse af lov om Skjern Å Naturprojekt med tilhørende bekendtgørelser.
	HNV: 4-7 (primært 6.)	Bilag IV: Ingen registreret.		

Driftshistorie

Primært tidligere drænede landbrugsarealer med enkelte småsøer omlagt i forbindelse med Skjern å projektet i 2000. Store dele af arealet har været påvirket af genslyningen af Skjern å og gravearbejder, nivelleringer og jordflytninger i forbindelse hermed.

Arealet har været afgræsset med kreaturer siden Skjern å projektets gennemførelse.

Forvaltningstiltag (indtastes i forpagtningsdatabase)

Lokalitet	Græsnings-tryk SK/ha	Dyre-racer	Tilskuds-fordring ja/nej - lokalitet	Tidspunkt for indsats ved udbinding brug: sommer, vinter, helårsgræsning	Andre indsatser brand, rydning, slæt, vandstandsforhold
Tøvelsig	Ca. 1,0 pr./ha. Ca. 25,0 i alt.	Kvæg, dog op til 20% heste.	Ikke tilladt. Mineraler dog tilladt.	Der skal gå dyr på arealet fra 1. maj til 1. oktober. Arealet er ikke egnet til helårsgræsning grundet oversvømmelser fra åen.	Nedskæring af opvækst af pil mv. på hele arealet kan ske. Øget forsumpning skal forventes på dele af arealet.

Evt. Planteliste - indikator for naturtilstand

Disse arter, som indikerer god naturtilstand på lysåbne naturtyper, er fundet på arealet (arter med score mellem 4 og 7). Derudover findes følgende invasive og/eller problemarter (score -1).

Se appendiks 1 i Fredshavn et al (2012). Naturstyrelsens registreringsprojekt 2011-13.

<https://mst.dk/media/114434/tekniskanvisningtilfeltregistrering.pdf> og

Fredshavn, J.R. & Ejrnæs, R. (2007). Beregning af naturtilstand.

https://www.dmu.dk/Pub/FR599_2udgave.pdf

Art	Score
<i>Følgende positive arter med score fra 4-7 er registreret på arealet af Novana mv.</i>	
<i>Ingen.</i>	

Art	Score
<i>Følgende negative arter er fundet på arealet.</i>	
<i>Gråpil</i>	-1

Evaluering (ved næste revision af forpagtningsaftale- max 5 år)

Emne	Opnåelse	Beskrivelse
Er beskrevne indsatser gennemført?		
Er beskrevne målsætninger opnået?		
Er der nye trusler eller problematikker identificeret?		
HNV eller bioscore stabil eller forbedret?		
Hvis Natura 2000, er naturtilstanden jfr. NOVANA afrapporteringen forbedret?		
Skal arealets målsætning eller virkemidler revideres?		
Er nye sjældne eller beskyttede arter registreret på arealet?		
I hvilket omfang er indikatorer for god naturtilstand tilstede?		
Er forvaltningstiltag beskrevet i naturmål revideret efter udbudsrunderen?		
Andet		

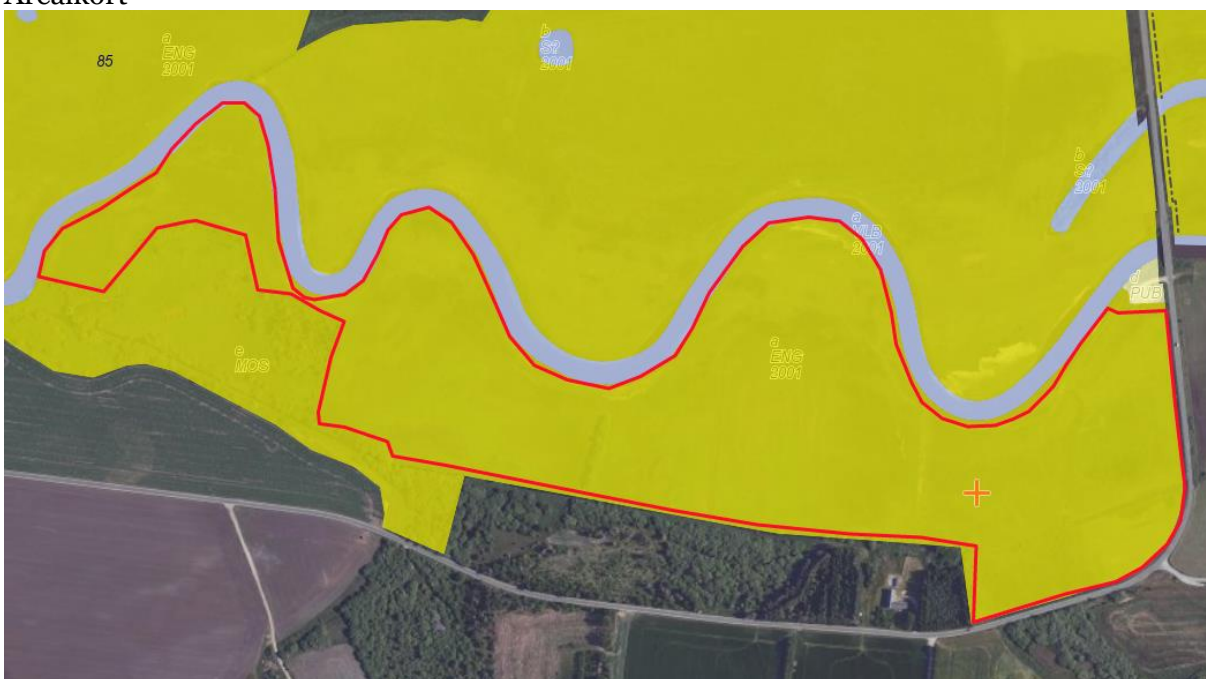
Bilag

Kort

Oversigtskort

Arealkort

§ 3 kort

HNV kort (oktober 2020)

Løbende notater om arealer og dyrehold

Ingen.